

TIK, TAKT & TID

Det startede med Slow Food, men nu vil flere og flere mennesker også rejse, bo og arbejde i sænket fart. Slow-bevægelsen er over os. Og i Svendborg på Sydfyn er man ligefrem certificeret langsomme ...

TEKST IRENE MANTEUFEL FOTO TOR BIRK TRADS

De store træskibe ligger stille i havnen i Svendborg, men både biler og mennesker på gaderne bevæger sig helt almindeligt, selvom Svendborg bruger en snegl som logo.

“Sneglen kan misforstås, for det handler ikke om, at alting skal gå langsomt, men om at handle med større eftertanke,” siger borgmester Lars Erik Hornemann.

“Det handler ikke om at sætte tiden i stå, men om at passe på alt det, der giver byen sin særlige karakter – samtidig med at vi udvikler os.”

Nærvær, kvalitet og fordybelse er i fokus, når man er Cittaslow.

Siden Svendborg i 2008 fik sit Cittaslow-certifikat, har kommunen været forpligtet på 52 områder fra miljøpolitik, affaldssortering og byplanlægning til regulering af reklamer i det offentlige rum.

Noget af det vigtigste for en Cittaslow er at dyrke den kultur, som findes i byen. En del af øvelsen er også at fremme lokale produkter. Det gør Svendborg hver sommer, når det velbesøgte fødevarermarked Kulinarisk Sydfynd ruller ud i byens gader. Sidste år havde forsknings- og formidlingscentret Smag for Livet et særligt program for børn, hvor de lærte at lave kunsttryk af fladfish med den traditionelle japanske Gyotaku-teknik og bagefter tilberede en lækker ret af fisken. Cittaslow-kriterierne, forpligter nemlig også til at undervise børn i ernæringslære ud fra Slow Food-filosofien.

“Selvom de fleste nok kommer på markedet for at få smagsprøver, så oplever vi også, at der bliver tænkt over vores budskaber om kvalitet, etik og lokale traditioner,” siger Mikael Hansen fra Kulinarisk Sydfynd, som også er formand for byens Cittaslow-råd. Det var ham, der i 2005 fik ideen til at gøre Svendborg slow. —>

Cittaslow-begrebet opstod i 1999 i Italien og er inspireret af bevægelsen Slow Food, der startede ti år tidligere som et modtræk til fast food. Slow Food-bevægelsen udsprang af en protest mod planen om at åbne en McDonalds ved Den Spanske Trappe i Rom. Ikke fordi man havde noget imod, at mad tilberedes hurtigt, men fordi man mener, at hele fast food-konceptet hviler på ensretning, industrielt forarbejdede produkter og manglende fokus på etik, kvalitet og bæredygtighed.

“Vi kæmper stadig med, at folk tror, vi går højt op i gryderetter, der har simret i 5-6 timer. Men sådan er det ikke. Det, vi arbejder for, er at fremme omhuen i fødevareremstillingen,” siger formanden for den københavnske afdeling af Slow Food i Danmark, Johan Dal.

Slow Food Danmark arrangerer madfestivaler, virksomhedsbesøg, debatarrangementer og markeder, hvor folk kan bytte ting, de selv har lavet – fra syltetøj til småkager.

En stor del af Slow Food-bevægelsens fokus er også på madens lokale karakter.

“Madkultur giver os identitet og historie. Det er noget, vi kan være forankret i og dele med andre,” siger Johan Dal, der er kandidat i integrerede fødearestudier.

Slow-bevægelsen består både af folk, der privat lever efter ideerne, og andre, som beskæftiger sig med dem professionelt. Der er ikke et fælles hovedkvarter eller strategi, men flere af sideskuddene har organisationer. Som Cittaslow, hvor den italienske moderafdeling foreløbig har udstedt sneglecertifikatet til 228 byer verden over. Og borgmester Lars Erik Hornemann pointerer, at man ikke behøver

et særligt budget til Cittaslow: “Man skal bare sørge for at have det med i planlægningen. Principperne er fx tænkt ind i udviklingen af stisystemerne uden for byen og den nye landskabsbydel Tankefuld,” siger han.

LANGSOM TILTRÆKNING

I dag bliver der skrevet talrige bestsellere om Slow-området, afholdt konferencer og forsket i bevægelsen. Men det var en gruppe østrigske universitetsfolk, der i 1990 nogle af de første på banen. Som en modreaktion på hastigheden i den vestlige verden – fra svineproduktion til politiske beslutninger – grundlagde de Foreningen til Tidens Forlængelse.

De forsøger at vende udviklingen ved at insistere på, at deres egen forskning får den nødvendige tid. Det, mener de, er bedre for samfundet, miljøet og individet.

Og i Svendborg er det faktisk netop byens status som Cittaslow, der har tiltrukket to nye skatteborgere.

Sociolog Sabine Wengel Eilertsen og hendes mand har boet her siden maj 2016 og er rigtig glade for det. De kom hertil, da de skulle hjem til Danmark efter tre år i udlandet.

“Vi valgte Svendborg, fordi jeg havde læst om Cittaslow på kommunens hjemmeside. Det værdigrundlag og dna, der er i det, er jeg ret vild med. Vi syntes, det var fantastisk, at en hel kommune havde valgt at arbejde med det i deres planlægning,” fortæller Sabine Wengel Eilertsen, der er en af de ikke så få, som har læst den canadiske journalist Carl Honorés *Lev livet langsomt* fra 2007, der nærmest er blevet en bibel for bevægelsen og oversat til 30 sprog.

Det var borgmester Paolo Saturnini fra den lille by Greve in Chianti i Toscana, der fik ideen til Cittaslow-bevægelsen. Han ville bruge de lokale særpræg til at udvikle byen – i et roligt tempo.

EN LANGSOM BOLIG

Ligesom Slow Food var et modtræk til fast food, er Slow Homes et svar på det, som bevægelsen kalder *fast houses*. Udtrykket kommer fra tre canadiske arkitekter, der vil gøre op med standardiserede, masseproducerede huse som er mere egnede til at kigge på end at bo i. Arkitekterne dannede Slow Home Studio, som nu i 10 år har bygget huse, der er bæredygtige, individuelt tilpassede og samtidig økonomisk overkommelige. Flere firmaer er siden kommet til. Også i boligindretningen kan man go slow: Slow Design ses blandt møbel- og brugskunstdesignere, der laver ting med direkte budskaber om langsomhed. Designere fra SlowLab i New York har fx opfundet en kurv, der vælter, hvis man fylder den for hurtigt, og et ur, som består af en metalskive med en perlekæde spændt ud over. Det måler tiden ved, at en perle falder ned hvert femte minut.

TIDSLINJE

Tidsopfattelsen i Danmark – fra cyklisk til lineær.

Cirkulær tidsopfattelse med årets gang som en evig rytme, hvor man vendte tilbage til naturens og kulturs gentagelser.

Harald Blåtand melder ud på Jellingstenen, at han har kristnet danerne. Med kristendommen møder vi den lineære tidsopfattelse.

Gradvis indførelse af kristendom, men i bondesamfundet er tiden stadig cyklisk og arbejdet indrettet efter årstiderne.

Det første mekaniske ur i Danmark sættes op i Ribe Domkirke.

Mekaniske ure vinder frem hos overklassen og i klostre, hvor man hidtil havde solure, som målte tiden i forskellig længde alt efter årstiden.

HEDENSK TID

DET SENE 900-TAL

1050

1401

1400-1500-TALLET

Hele min livsstil er slow. Ting tager den tid, de tager

Anette Seidlitz, bager i Svendborg

1. Den gamle bydel i Svendborg.
2. Ring-Andersen Skibsværft ligger i Svendborg Havn og er et af landets ældste træskibsværfter. I dag er en tysk båd ved at få sat en ny mast i.
3. Færgerne til Ærø (til højre) og Hjortø (til venstre) er lige kommet i havn.
4. Emil Velsing Andersen er ved at bygge sit hus i den nye bydel Tankefuld.

Høkildegård er en af de lokale, der leverer mad til Svendborgs markeder. Lise og Thomas Rasmussen producerer bl.a. frilandsgrise og lam-mekød. I nat blev et lam født.

LÆS LANGSOMT

Carl Honoré: *Lev livet langsomt*
 Bodil Jønsson: *Ti tanker om Tid*
 John Engelbrecht:
Livsmød og langsomhed
 Hartmut Rosa: *Resonans*
 Rüdiger Safranski: *Tid*

|| Selv en række Wall Street-banker som Goldman Sachs har begrænset arbejdstimerne

Carl Honoré, forfatter og Slow-ekspert

KULTUREL REVOLUTION

Carl Honoré kalder Slow-filosofien en kulturel revolution mod syndromet *The Cult Of Speed*. Med det mener han den vestlige verdens opfattelse af, at hurtigere altid er bedre.

I bogen skriver han: "Det handler om at stræbe efter at gøre alting i den rigtige hastighed. At sætte pris på timer og minutter i stedet for bare at tælle dem. Det handler om kvalitet frem for kvantitet, i alt fra mad til forældreskab."

Det var netop i hans egenskab af far, at Carl Honoré blev optaget af Slow-tankegangen. Han havde så travlt, at han planlagde at købe særlige ét-minuts godnathistorier til

sine børn. Det fik ham til at undersøge nye måder at omgås tiden. Siden da har Carl Honoré holdt hundredvis af oplæg for virksomheder om Slow. Flere og flere har nemlig fundet frem til, at det ikke altid gavner at sætte hastigheden i højsædet.

"Tænk engang, sidste år havde businessmagasinet *The Economist* en artikel, hvor konklusionen var, at virksomheder bør stoppe den hovedløse acceleration og i stedet vælge, hvornår det er bedst at være langsom, og hvornår det er bedst at være hurtig," siger han begejstret og gentager: "The Economist!"

Slow-bølgen har med andre ord også vundet fodfæste i erhvervslivet.

"Selv en række Wall Street-banker som Goldman Sachs har begrænset arbejdstimerne. Havde du fortalt mig det for fem år siden, ville jeg have sagt, at du var sindssyg," siger han.

"Og Volkswagen i Tyskland indførte i 2011, at man ikke kunne sende eller modtage mails uden for arbejdstiden. Her taler vi jo altså ikke om en lille homøopatisk hyggebiks, men om

en af de største eksportvirksomheder i en af de stærkeste økonomier."

Det tyske indenrigsministerium og Deloitte & Touche er blandt dem, der har indført samme model, og i Frankrig har man vedtaget en lov, der skal forhindre ledere i at jage medarbejderne i fritiden med mails om arbejde.

FUT – IKKE FLY

En af de langsomme tendenser, der blogges aller mest om verden over, er Slow Travel. Rejse-selskaber arrangerer ture på den langsomme måde. De mest konsekvente – eller de rejsende med bedst tid – har lagt flyvningen på hylden, når de skal rundt på kloden. De tager i stedet bus eller tog.

Blandt de mere moderate Slow Travel-bloggere er rejseskribenten Maria Erica Jensen og hendes mand.

"Vi rejste som backpackere i mange år, hvor vi hele tiden havde travlt med at komme videre, men efterhånden fik vi lyst til at bruge mere tid på det enkelte sted og opleve noget, —>

De mest velstående bønder og borgere får stueure.

Industrialiseringen begynder. Vi bevæger os fra årstidsbaseret landbrugssamfund til et liv med klokkeslæt.

Af hensyn til jernbanelinjen ændres alle ure i Danmark til københavnske ure. Mange ejer nu et ur.

Vi indfører centraleuropæisk tid (GMT + en time).

Den cykliske tidsopfattelse er næsten fortrængt. Herrearmbånds-ure er populære.

Danskeren Claus Møller opfinder Time Manageren; kalenderen bliver stort i 1980'erne.

Højtider som julen er eneste levn fra den cykliske tidsopfattelse.

SLUT-1700-TALLET

1850

1880

1893

1918

1975

2017

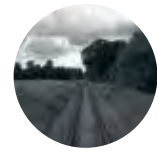

Svendborgs Butik Aksglæde, som også har Cittaslow-certifikat, sælger træsko, mandoliner og malerier af lokale kunstnere. De reparerer også sko og instrumenter. Her sidder Arne Aksglæde og efterser en guitar.

Anette Seidlitz driver bageriet Baguette med sin mand Bjørn.

LANGSOM TV

Man kan også være slow foran fjernsynet. I 2010 viste Danmarks Radio adskillige timers optagelser filmet fra forruden af et DSB-tog. Ideen kom fra norske NRK's marathon-udsendelser af en syv timer lang tur med Bergen-banen. NRK har arbejdet videre med Slow-konceptet, som de kalder Sakte TV, og har fx vakt opmærksomhed med en live-transmission fra en 134 timer lang tur med båd i 2011 og en 12 timers strikkemaraton i 2013.

|| Hvis folk undskylder, at det ikke går hurtigt nok for dem at finde småpenge til at betale med, så siger jeg, at det skal de bare tage sig tid til

Anette Seidlitz, bager i Svendborg

der hvor vi var,” fortæller Maria Erica Jensen. I dag bliver de det samme sted en uge ad gangen og vælger kun at se 2-3 seværdigheder.

“Det giver os mulighed for at sætte os grundigt ind i, hvad det er, vi skal opleve.”

Maria Erica Jensen har også Slow med i andre dele af livet end rejserne, fx til daglig, når hun går en tur hjemme i Horsens:

“Jeg blev opmærksom på begrebet, da jeg mødte en, der arbejdede med bloggen Slow Travel Stockholm. Hun fortalte, hvordan man kan dyrke nogle aspekter ved Slow Travel, når man er hjemme: Læg mærke til alle detaljerne på bygningerne i byen, sæt sig ind i historien og tag sig tid til at gå ind på cafeen og drikke kaffen i stedet for at få den *to go*. Sådan gør jeg også.”

TID TIL AT HÆVE

På gågaden i Svendborg har Bager Baguette adresse. Anette Seidlitz, der ejer bageriet med sin mand, er en af de 49 forretningsdrivende i Svendborg, der har eget Cittaslow-certifikat.

“Hele min livsstil er slow. Ting tager den tid, de tager,” siger hun.

“Hvis folk undskylder, at det ikke går hur-

tigt nok for dem at finde småpenge til at betale med, så siger jeg, at det skal de bare tage sig tid til,” fortæller Anette Seidlitz.

Det gør bageren også selv. Brødet er ikke nødvendigvis færdigt kl. 7 hver morgen.

“Måske skal det hæve en halv time ekstra. Luftfugtigheden og årstiden er en del af processen. Vi gør alting med *gefühl*, og den eneste maskine, vi har, er en lille røremaskine. Det er det, jeg selv er vokset op med,” fortæller Anette Seidlitz, der har overtaget bageriet og alle opskrifterne efter sine forældre.

På borgmesterkontoret er Lars Erik Hornemann ved at forberede en ny turistsæson i Svendborg. Som sædvanlig vil lystsejlerne lægge til i havnen. De gamle træskibe vil tilbyde rundture til de små sydfynske øer, hvor der ikke sker særlig meget. Og den langsomme ferieform er turisterne vilde med, siger han:

“I Italien hørte jeg princippet beskrevet som at komme væk fra motorvejen, ud på landevejen og de små veje. På motorvejen ser du ikke rigtigt noget. På de små veje lægger du mærke til landskabet, variationerne i terrænet. Du ser, hvad der bliver dyrket på markerne, du ser dyr og mennesker. De oplevelser er vigtige.” □

KLODEN RUNDT

Tid opfattes vidt forskelligt verden over.

I **USA** og **Nordeuropa** har vi en lineær tidsopfattelse. Tiden er fremadskridende i en lige linje og betragtes som en knap ressource. **Schweiz** er fx målt som et af de punktligste lande i verden og det sted, hvor folk i byerne går hurtigst.

I lande som **Indien**, **Thailand** og **Korea** er tiden cyklisk. Tiden cirkulerer og kommer igen med de samme muligheder og omstændigheder. I Islam er tiden lineær, men i arabisk kultur er tiden relationel, og i **Nordafrika** og **Mellemøsten** ses tiden derfor ofte som en elastisk ressource. **Saudi-Arabien** er fx et af de lande, hvor flest kommer for sent.

I **Madagascar** ligger fremtiden bagved, fordi man ikke kan se den, mens fortiden ligger foran. Hopi-indianerne i **Arizona** har ingen datidsform i sproget, mens Piranha-indianerne i **Amazonas** hverken har fortid eller fremtid i deres sprog. Derfor har de heller ingen sagn, myter eller eventyr.